

Dr. OZAN ÖZTÜRK

**BİR VERGİ TEKNİĞİ
YÖNTEMİ OLARAK
KAYNAKTA VERGİLEME**

onikilevha
YAYINLAMA VE DAKTİLYASYON HİZMETLERİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
TABLolar LİSTESİ.....	XXI
KISALTMALAR.....	XXIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KAYNAKTA VERGİLEMENİN GENEL ÇERÇEVESİ

A. Verginin Tahsili	3
1. Vergi Tahsil Yöntemleri	6
a. İltizam Yöntemi	7
b. İhale Yöntemi	8
c. Halk Temsilcileri Yoluyla Tahsil Yöntemi.....	8
d. Emanet Yöntemi	10
(1) Verginin Bizzat Mükellefinden Tahsil Edilmesi Yöntemi.....	10
(2) Kaynakta Vergileme Yoluyla Tahsil Yöntemi	10
(3) Mahsup veya Takas Yoluyla Tahsil Yöntemi.....	12
B. Kaynakta Vergileme Yönteminin Tarihsel Gelişimi.....	13

1. Dünya’da Kaynakta Vergileme Yönteminin Tarihsel Gelişimi....	13
2. Türkiye’de Kaynakta Vergileme Yönteminin Tarihsel Gelişimi	24
C. Kaynakta Vergileme Yönteminin Olumlu ve Olumsuz Yönleri.....	28
1. Kaynakta Vergileme Yönteminin Olumlu Yönleri.....	28
a. Verginin Tahsil Süresini Azaltması.....	28
b. Vergi Alacağına Teminat Altına Alması	29
c. Vergi Kaçakçılığını ve Vergiden Kaçınmayı Azaltması.....	30
d. İdarenin İş Yükünü ve Tahsil Masraflarını Azaltması.....	31
e. Vergi Mükelleflerinin Şekli Yükümlülüklerini Azaltması.....	32
f. Verginin Ödenmesini Kolaylaştırması	33
g. Maliye Politikası Aracı Olarak Kullanılabilmesi	33
h. Uluslararası Vergilendirmede Ülkelerin Efektif Vergi Yükleri Arasında Denge Kurabilmesi	34
2. Kaynakta Vergileme Yönteminin Olumsuz Yönleri	35
a. Nesnel Nitelikte Olması ve Kişisel Durumları Sınırlı Bir Şekilde Dikkate Alabilmesi	35
b. Vergide Simetri İlkesine Aykırı Nitelikte Olması.....	36
c. Vergi Sorumlularının Maddi ve Şekli Yükümlülüklerini Arttırması.....	36
d. Artan Oranlılığın Sınırlı Biçimde Uygulanabilmesi	37
e. Sınırlı Bir Alanda Uygulanabilmesi	37
f. Vergi Ödeme Zamanı Yönünden Vergi Mükellefleri Arasında Adaletsizliğe Neden Olması.....	38
g. Gelir Tahminlerinde Güçlük Yaratması.....	39
h. Vergi Bilincinin Oluşmasını Önlemesi	39
D. Kaynakta Vergileme Yönteminde Vergi Kesenlerin Sorumluluğu	41
1. Vergi Sorumluluğu.....	41
2. Vergi Sorumluluğunun Unsurları.....	45
a. Vergiyi Doğuran Olayın Gerçekleşmiş Olması.....	45
b. Sorumluluğun Fer’i Nitelikte Olması.....	46
c. Sorumluluğun Sınırsız Olması.....	46

d. Sorumluluğun Süresiz Olmaması.....	47
e. Kanunla Düzenlenmiş Olması.....	48
3. Vergi Sorumlusu	48
4. Vergi Sorumlusunun Hakları	50
a. Dava Açma Hakkı.....	50
b. Düzeltme Talebinde Bulunma Hakkı.....	53
c. Takas Talebinde Bulunma Hakkı.....	55
d. Uzlaşma Talebinde Bulunma Hakkı.....	56
5. Vergi Sorumlusunun Ödevleri	57
6. Vergi Mükellefi ile Vergi Sorumlusu Arasındaki Farklar.....	58
7. Vergi Yükümlülüğü ve Vergi Sorumluluğuna İlişkin Sözleşmeler	60

İKİNCİ BÖLÜM

TEORİK YÖNDEN KAYNAKTA VERGİLEME

A. Vergileme İlkeleri Yönünden Kaynakta Vergileme	63
1. Vergide Belirlilik (Kesinlik) İlkesi Yönünden Kaynakta Vergileme.....	64
2. Vergide Uygunluk İlkesi Yönünden Kaynakta Vergileme	66
3. Vergide Adalet (Eşitlik) İlkesi Yönünden Kaynakta Vergileme..	68
4. Vergide İktisadilik (Etkinlik) İlkesi Yönünden Kaynakta Vergileme.....	74
B. Verginin Amaçları Yönünden Kaynakta Vergileme.....	76
1. Verginin Mali Amacı Yönünden Kaynakta Vergileme	77
2. Verginin Mali Olmayan Amaçları Yönünden Kaynakta Vergileme.....	79
a. Gelir Bölüşümü Yönünden Kaynakta Vergileme.....	81
b. Ekonomik İstikrar Yönünden Kaynakta Vergileme	84

c. Ekonomik Kalkınma ve Büyüme Yönünden Kaynakta Vergileme.....	87
d. Uluslararası Kaynak Tahsisi Yönünden Kaynakta Vergileme.....	91

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BAZI ÜLKELERDE KAYNAKTA VERGİLEME

A. Amerika Birleşik Devletleri'nde Kaynakta Vergileme	99
B. Almanya'da Kaynakta Vergileme	105
C. Çin'de Kaynakta Vergileme	108
D. Fransa'da Kaynakta Vergileme.....	112
E. Güney Kore'de Kaynakta Vergileme	120
F. İngiltere'de Kaynakta Vergileme	125
G. İtalya'da Kaynakta Vergileme	129
H. Japonya'da Kaynakta Vergileme	135

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM TÜRKİYE'DE KAYNAKTA VERGİLEME

A. Anayasa'da Kaynakta Vergileme.....	141
1. Vergileme İlkeleri Yönünden Anayasa'da Kaynakta Vergileme	145
a. Vergide Belirlilik (Kesinlik) İlkesi Yönünden Anayasa'da Kaynakta Vergileme.....	145
b. Vergide Uygunluk İlkesi Yönünden Anayasa'da Kaynakta Vergileme.....	150
c. Vergide Adalet (Eşitlik) İlkesi Yönünden Anayasa'da Kaynakta Vergileme.....	151
d. Vergide İktisadilik (Etkinlik) İlkesi ve Verginin Mali Amacı Yönünden Anayasa'da Kaynakta Vergileme	156

2. Verginin Mali Olmayan Amacı Yönünden Anayasa'da Kaynakta Vergileme.....	158
3. Vergi Kesme Sorumluluğu Yönünden Anayasa'da Kaynakta Vergileme.....	160
B. Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmalarında Kaynakta Vergileme.....	161
C. Gelir Vergisi Kanunu'nda Kaynakta Vergileme	167
1. Gelir Vergisi Kesintisi Yapmakla Yükümlü Olan Kişi ve Kuruluşlar	167
2. Gelir Unsurlarına Göre Gelir Vergisi Kesintisi.....	170
a. Serbest Meslek Kazançlarında Gelir Vergisi Kesintisi	171
b. Ticari Kazançlarda Gelir Vergisi Kesintisi	177
c. Zirai Kazançlarda Gelir Vergisi Kesintisi	183
d. Ücretlerde Gelir Vergisi Kesintisi.....	188
e. Gayrimenkul Sermaye İratlarında Gelir Vergisi Kesintisi ..	202
f. Menkul Sermaye İratlarında Gelir Vergisi Kesintisi.....	206
(1) Kâr Payı Gelirlerinde Gelir Vergisi Kesintisi.....	210
(i) Hisse Senetlerinden ve İştirak Hisselerinden Elde Edilen Kâr Paylarında Gelir Vergisi Kesintisi	210
(ii) Yatırım Fonu Katılma Belgelerine Ödenen Kâr Paylarında Gelir Vergisi Kesintisi	219
(2) Faiz Gelirlerinde Gelir Vergisi Kesintisi.....	220
(i) Mevduat Faizlerinde Gelir Vergisi Kesintisi.....	220
(ii) Faizsiz Olarak Kredi Verenlere Ödenen Kâr Payları ile Kâr ve Zarar Ortaklığı Belgesi Karşılığı Ödenen Kâr Payları ve Katılma Hesabı Kâr Paylarında Gelir Vergisi Kesintisi	222
(iii) Tahvil ve Hazine Bonusu Faizlerinde Gelir Vergisi Kesintisi.....	224
(3) Toplu Konut İdaresi, Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdaresince Çıkarılan Menkul Kıymetlere Sağlanan Gelirlerde Gelir Vergisi Kesintisi.....	227

(4) Özel Kesim Kira Sertifikalarından Sağlanan Gelirlerde Gelir Vergisi Kesintisi.....	227
(5) Repo ve Ters Repo İşlemlerinden Elde Edilen Gelirlerde Gelir Vergisi Kesintisi.....	228
(6) Tüzel Kişiliği Haiz Emekli Sandıkları, Yardım Sandıkları ile Emeklilik ve Sigorta Şirketleri Tarafından Katılımcılara ve Bireysel Emeklilik Sisteminden Ayrılanlara Yapılan Ödemelerde Gelir Vergisi Kesintisi	229
(7) Tek Primli Yıllık Gelir Sigortalarından Ayrılanlara Yapılan Ödemelerde Gelir Vergisi Kesintisi.....	232
(8) Vergi Cennetlerine Nakden ve Hesaben Yapılan ve Tahakkuk Ettirilen Ödemelerde Gelir Vergisi Kesintisi	234
g. Değer Artışı Kazançlarında Gelir Vergisi Kesintisi	235
(1) Hisse Senetlerinin Elden Çıkarılmasından Sağlanan Kazançlarda Gelir Vergisi Kesintisi	236
(2) Yatırım Fonu Katılma Belgelerinin Elden Çıkarılmasından Sağlanan Kazançlarda Gelir Vergisi Kesintisi	239
(3) Devlet Tahvili ve Hazine Bonolarının Elden Çıkarılmasından Sağlanan Kazançlarda Gelir Vergisi Kesintisi	240
(4) Eurobondların Elden Çıkarılmasından Sağlanan Kazançlarda Gelir Vergisi Kesintisi	241
(5) Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmelerinden Sağlanan Kazançlarda Gelir Vergisi Kesintisi	241
(6) Aracı Kuruluş Varantlarından Sağlanan Kazançlarda Gelir Vergisi Kesintisi	245
(7) Telif ve Patent Haklarının Satışı Dolayısıyla Dar Mükellefiyete Tabi Olanlara Yapılan Ödemelerde Gelir Vergisi Kesintisi	246
3. Gelir Vergisi Kanunu'na Göre Kaynakta Vergilemeye Tabi Gelirlerin Beyanı	247

---

a.	Kaynakta Vergilemeye Tabi Tutulan Gelirlerin Vergi Sorumluları Tarafından Beyanı	247
(1)	Muhtasar Beyanname	247
(2)	Gelir Vergisi Kanunu'nun Geçici 67. Maddesine Göre Yapılan Vergi Kesintilerine İlişkin Muhtasar Beyanname	248
b.	Kaynakta Vergilemeye Tabi Tutulan Gelirlerin Vergi Mükellefleri Tarafından Beyanı.....	249
(1)	Yıllık Gelir Vergisi Beyanname.....	249
(2)	Münferit Beyanname.....	252
(3)	İhtiyari Beyanname	255
D.	Kurumlar Vergisi Kanunu'nda Kaynakta Vergileme.....	256
1.	Tam Mükellefiyette Kaynakta Vergileme.....	257
a.	Kurumlar Vergisi Kesintisi Yapmakla Yükümlü Olan Kurum ve Kuruluşlar.....	259
b.	Gelir Unsurlarına Göre Kurumlar Vergisi Kesintisi	260
(1)	Birden Fazla Takvim Yılına Yaygın İnşaat ve Onarım İşlerine İlişkin Hakediş Ödemelerinde Kurumlar Vergisi Kesintisi	261
(2)	Kooperatiflere Ait Taşınmazların Kiralanmasında Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	263
(3)	Tahvil ve Hazine Bonosu Faizlerinde Kurumlar Vergisi Kesintisi	265
(4)	Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince Çıkarılan Menkul Kıymetlerden Elde Edilen Gelirlerde Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	267
(5)	Varlık Kiralama Şirketleri Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikalarından Elde Edilen Gelirlerde Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	268
(6)	Mevduat Faizleri ile Katılma Hesabı Kâr paylarında Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	269
(7)	Kâr ve Zarar Ortaklığı Belgesi Karşılığı Ödenen Kârpaylarında Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	273

(8) Repo Gelirlerinde Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	273
(9) Şans Oyunları Bayilerine veya Aracılarına Ödenen Komisyon, Prim ve Benzeri Ödemelerde Kurumlar Vergisi Kesintisi	274
(10) Kâr Payı Dağıtımında Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	274
(i) Yatırım İndirimi İstisnasına Tabi Tutulmuş Kazançlara Ait Kâr Paylarının Dağıtımında Kurumlar Vergisi Kesintisi	277
(ii) Kurumların Doğrudan veya İştirakleri Aracılığıyla Elde Ettikleri Geçici 62. madde Kapsamındaki Kâr Paylarının Kurumlar Vergisinden Muaf Olanlara Dağıtılması Sonucunda Elde Edilen Kâr Paylarında Vergi Kesintisi	279
(iii) Avans Kâr Payı Dağıtımında Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	280
(iv) Kâr Payı Elde Edenlerin Hukuki Statülerinin Belirlenememesi Durumunda Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	282
(v) Örtülü Sermaye Üzerinden Yapılan Ödemelerde Kurumlar Vergisi Kesintisi	284
(vi) Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Olarak Dağıtılan Kazançlarda Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	285
(11) Türkiye’de Kurulu Yatırım Fonları ve Ortaklıklarının Kurumlar Vergisinden İstisna Kazançlarında Kurumlar Vergisi Kesintisi	288
2. Dar Mükellefiyette Kaynakta Vergileme	291
a. Kurumlar Vergisi Kesintisi Yapmakla Yükümlü Olan Kurum ve Kuruluşlar.....	293
b. Gelir Unsurlarına Göre Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	294
(1) Birden Fazla Takvim Yılına Yaygın İnşaat ve Onarım İşlerinde Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	294
(2) Serbest Meslek Kazançlarında Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	295

(3) Gayrimenkul Sermaye İratlarında Kurumlar Vergisi Kesintisi	298
(4) Tahvil ve Hazine Bonosu Faizlerinde Kurumlar Vergisi Kesintisi	299
(5) Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince Çıkarılan Menkul Kıymetlerden Elde Edilen Gelirlerde Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	302
(6) Varlık Kiralama Şirketleri Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikalarından Elde Edilen Gelirlerde Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	302
(7) Mevduat Faizleri ile Katılma Hesabı Kâr paylarında Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	303
(8) Faizsiz Olarak Kredi Verenlere Ödenen Kâr payları ile Kâr ve Zarar Ortaklığı Belgesi Karşılığı Ödenen Kâr paylarında Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	304
(9) Repo Gelirlerinde Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	304
(10) Kâr payı Dağıtımında Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	305
(i) Tam Mükellef Kurumlar Tarafından Dağıtılan Kâr Paylarında Kurumlar Vergisi Kesintisi	305
(ii) Yurt Dışı İştirak Kazançları Üzerinden Dar Mükelleflere Dağıtılan Kâr Paylarında Kurumlar Vergisi Kesintisi	307
(11) Sergi ve Panayıralarda Yapılan Ticari Faaliyetlerde Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	308
(12) Dar Mükellef Kurumların Ana Merkeze Aktardıkları Kazançlarda Kurumlar Vergisi Kesintisi .	309
(13) Alacak Faizlerinde Kurumlar Vergisi Kesintisi.....	310
(14) Vergi Cennetlerine Yapılan Ödemelerde Kurumlar Vergisi Kesintisi	313
(15) Diğer Bazı Kazanç ve İratlarda Kurumlar Vergisi Kesintisi	316
3. Kurumlar Vergisi Kanunu'na Göre Kaynakta Vergilemeye Tabi Gelirlerin Beyanı.....	318

a.	Kaynakta Vergilemeye Tabi Tutulan Gelirlerin Vergi Sorumluları Tarafından Beyanı	318
(1)	Muhtasar Beyanname	318
(2)	Gelir Vergisi Kanunu'nun Geçici 67. Maddesine Göre Yapılan Vergi Kesintilerine İlişkin Muhtasar Beyanname	321
b.	Kaynakta Vergilemeye Tabi Tutulan Gelirlerin Vergi Mükellefleri Tarafından Beyanı.....	321
(1)	Kaynakta Vergilemeye Tabi Tutulan Gelirlerin Tam Mükellef Kurumlar Tarafından Beyanı.....	322
(i)	Yıllık Kurumlar Vergisi Beyannameesi.....	322
(ii)	Muhtasar Beyanname	323
(2)	Kaynakta Vergilemeye Tabi Tutulan Gelirlerin Dar Mükellef Kurumlar Tarafından Beyanı	323
(i)	Yıllık Kurumlar Vergisi Beyannameesi.....	323
(ii)	Özel Beyanname.....	327
(iii)	Muhtasar Beyanname	329
4.	Kurumlar Vergisi Kanunu'na Göre Yurt İçinde Kesilen Vergilerin Mahsubu	330
E.	Katma Değer Vergisi Kanunu'nda Kaynakta Vergileme	333
1.	Katma Değer Vergisinin Tarafları.....	335
a.	Katma Değer Vergisinin Mükellefi	335
b.	Katma Değer Vergisinde Vergi Sorumlusu	336
2.	Katma Değer Vergisinde Kaynakta Vergileme Uygulaması.....	338
a.	Katma Değer Vergisi Kanunu'nda Tam Tevkifat Uygulaması	339
(1)	İkametgâhı, İşyeri, Kanuni Merkezi ve İş Merkezi Türkiye'de Bulunmayanlar Tarafından Yapılan İşlemlerde Katma Değer Vergisi Tevkifatı.....	339
(2)	Serbest Meslek Faaliyeti Çerçevesinde Yapılan Teslim ve Hizmetlerde Katma Değer Vergisi Tevkifatı.....	344

(3) Kiralama İşlemlerinde Katma Değer Vergisi Tevkifatı.....	346
(4) Reklâm Verme İşlemlerinde Katma Değer Vergisi Tevkifatı.....	348
(5) Lisanslı Depoculuk Kapsamındaki İşlemlerde Katma Değer Vergisi Tevkifatı.....	350
b. Katma Değer Vergisi Kanunu'nda Kısmi Tevkifat Uygulaması.....	353
(1) Kısmi Tevkifat Uygulaması Kapsamına Giren Hizmetler	355
(2) Kısmi Tevkifat Uygulaması Kapsamına Giren Teslimler.....	361
3. Katma Değer Vergisi Tevkifatına İlişkin Ortak Hususlar	362
a. Katma Değer Vergisi Tevkifatı Kapsamına Girmeyen İşlemler.....	362
b. Katma Değer Vergisi Tevkifatında Belge Düzeni	363
c. Katma Değer Vergisi Tevkifatı Kapsamına Giren İşlemlerin Beyanı.....	363
(1) Tevkifata Tabi Tutulan Katma Değer Vergisinin Alıcılar Tarafından Beyanı.....	363
(2) Tevkifata Tabi Tutulan Katma Değer Vergisinin Satıcılar Tarafından Beyanı	368
d. Katma Değer Vergisi Tevkifatına Tabi İşlemlerde Bildirim Zorunluluğu ve Müteselsil Sorumluluk.....	369
F. Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nda Kaynakta Vergileme.....	369
1. Özel Tüketim Vergisinin Tarafları	370
a. Özel Tüketim Vergisinin Mükellefi.....	370
b. Özel Tüketim Vergisinde Vergi Sorumlusu	370
2. Özel Tüketim Vergisi Kapsamına Giren Mallar, Verginin Matrahı, Oranı ve Tutarı.....	371
3. Özel Tüketim Vergisi Kesintisine Tabi İşlemler	372

a. Türkiye İçinde İkametgâhın, İşyerinin, Kanuni ve İş Merkezinin Bulunmaması Durumunda Özel Tüketim Vergisi Kesintisi	373
b. Bir Kısım Malların Sanayi Sicil Belgesini Haiz Olan Katma Değer Vergisi Mükellefi İmalatçılara Tesliminde Özel Tüketim Vergisi Kesintisi	373
c. Özel Tüketim Vergisi Sıfıra İndirilmiş Deniz Yakıtı Kullanan Deniz Araçlarının Yıl İçerisinde Terkini, Satışı veya Kiralanması Durumunda Özel Tüketim Vergisi Kesintisi	376
4. Kaynakta Kesintiye Tabi Özel Tüketim Vergisinde Usule İlişkin Hususlar	377
G. Damga Vergisi Kanunu'nda Kaynakta Vergileme.....	378
1. İstihkaktan Kesinti Suretiyle Ödenen Damga Vergisinin Tarafları.....	380
a. Damga Vergisinin Mükellefi.....	380
b. Damga Vergisinde Vergi Sorumlusu	380
2. İstihkak'tan Kesinti Suretiyle Ödeme Kapsamına Giren Kağıtlar ve Damga Vergisi Oranı.....	381
3. İstihkaktan Kesinti Suretiyle Ödenen Damga Vergisinde Kesintinin Zamanı, Beyanı ve Ödenmesi.....	383
4. İstihkaktan Kesinti Suretiyle Ödemede Usule İlişkin Hususlar	384
H. Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nda Kaynakta Vergileme.....	386
SONUÇ	389
KAYNAKÇA	395
EKLER.....	419